

sednik in blagajnik, g. *Emanuel Dereani*, njega namestnik, g. dr. *Bogomil Krek*, tajnik; odborniki so gg.: *Edvard Pajnič*, *Fr. Krušič*, *Fr. Eller* in *Milan Mencinger*.

Matica Hrvaška je razposlala svojim članom, kakor smo omenili že v poslednji številki, devet krasnih knjig, s katerimi je sijajno poslavlila svojo petdesetletnico. Ta odlični zavod napreduje od leta do leta, čemur najlepši dokaz je pač vedno rastoče število društvenikov, ki se je od lani zopet povišalo za tisoč udov, takó da so se knjige natisnile v 9000 izvodih in tudi précej razpečale. — Prva knjiga se imenuje „*Slike iz obćega zemljopisa*“, napisal dr. *Ivan Hoić*, izšla pa je kot 17. knjiga poučne knjižnice, katero je „*Matica*“ leta 1877. započela s Klaičevim „*Prirodnim zemljopisom Hrvatske*“, ali kot tretja knjiga „*Slik iz obćega zemljopisa*“. Hoićevo delo je bilo nagrajeno iz zaklade grofa Iv. Nep. Draškovića, prinaša pa na 268. stranéh opis skandinavskega polotoka, Danske in Nemčije. Knjiga je pisana toli korenito, kakor smo temu že vajeni od pisatelja, kakeršen je g. dr. Hoić, krasi pa jo 74 slik, izmed katerih so posebno lepe slike nemških mest; mimo tega ima tri zemljevide. — Drugi knjigi je naslov „*Poviest francuzke revolucije od godine 1789. do godine 1815.*“ Preveo, pripomenkom i kazalom popratio *Ivan Rabar*. Izmed premnogih del, ki so izšla o francoskem prevratu, izvestno je Mignetova zgodovina najiminenitnejša. Pisatelju je naklonila čast, da ga je francoska akademija imenovala za svojega člana, in dandanes je že prevedena malone v vse jezike evropske. „*Matica*“ se po pravici ponaša, da ta knjiga vredno pristojaj knjigam „*svjetske poviesti*“, katere je izdala dosihdob, zakaj Mignetovo delo je uprav klasiško, nežno in ozirno v verskih in vseh drugih stvaréh. Mignet završuje svojo zgodovino s prvim pariškim mirom in pregnanstvom Napoleonovim na Elbo, prof. Rabar pa je dodal svojemu prevodu tudi opis poslednje borbe evropskih držav proti Napoleonu in je zajedno opisal temelje, na katerih se je razvijalo politiško življenje evropsko po dunajskem kongresu. Rabarjeva knjiga obseza petnajst poglavij in napósled jako umestno kazalo imen in stvari. Kakor nas je razveselila ta publikacija, takisto radostno pričakujemo zgodovine devetnajstega veka, katera se nam obeta. — Nekaj posebnega je knjiga „*Hrvatska antologija*“. Umjetno pjesništvo starijega i novijega doba. Sastavio *Hugo Badalić*. Ta knjiga obseza štiri stoletja hrvaškega pesništva! Leta 1501. je zapisal Marko Marulić, da je dovršil svojo „*Judito*“, in takó bodo Hrvatje za nekaj let slavili štiristoletno slavo umetnega pesništva svojega. „*Sva je naša povjestnica velik samo zbor pjesama!*“ Pesmi so razvrščene po kronološkem redu, vzprejete pa so le tiste, katere lahko umeje vsak izobraženi Hrvat. Vsega skupaj čitamo v antologiji imena 69 pesnikov in preko 200 pesmij, pravih biserov poezije hrvaške. Prekrasni vsebini je dostojna tudi izredno ukusna zunanja oblika. Da bi pač tudi kdaj pri nas ućakali takšno slovensko antologijo!

(Konec prihodnjić.)

Prosvjeta. List za zabavu, znanost i umjetnost. — Takó se imenuje nov lep sloven list, ki je začel ob novem letu izhajati v Zagrebu. Lastnik mu je g. *Fr. Folnegović*, urednik pa g. *A. Tresić-Pavičić*. „*Prosvjeta*“ se odlikuje po lepih člankih in ukusnih ilustracijah; med sotrudniki čitamo imena mnogih odličnih pisateljev hrvaških, takó da se list v vsakem oziru vredno druži s starejšim, izborno uredovanim „*Viencom*“. „*Prosvjeta*“ se ozira tudi na našo književnost, in zato iskreno želimo, da si pridobi prijateljev tudi med nami. List izhaja vsak petek na dveh pôlah in stane po pošti 7 gld. za vse leto. Naročnina se pošilja tiskarni Antona Scholza v Zagrebu.

Glazba. List za svjetovnu i crkvenu glazbu i dramatsku umjetnost. Uredjuje prof. *Vacl. Novak*. Tisak i naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu. — Ker je koncem minulega leta prestal glasbeni časopis „*Gusle*“, odločila se je gôri na-

ljano za svoj sedež. Društvu namen je spoznavati slovenske gore, planine in kraški svet ter pospeševati potovanje po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. Društvena pravila je potrdilo ministerstvo notranjih stvari, in početkom meseca sušca si je odbor izbral za načelnika g. prof. *Fr. Orožna* ter pričel svoje delovanje.

Reči moramo, da »Slovensko planinsko društvo« v kratkem času svojega obstanka vrlo deluje in napreduje. Doslej je zaznamenovalo ta-le pota: na goro Sv. Jošta (860 m) in sicer iz Kranja in Škofje Loke; na dolenski Kum (1219 m) iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja; na Šmarijao goro (671 m) iz Tacna in Medvode; od črnuškega mostu čez Rašico (641 m) v Trzin. Dne 12. sušca je bil prvi društveni večer v vrtni dvorani pri Maliči. Po zanimljivem nagovoru načelnikovem je g. prof. *V. Borštner* predaval »o Kamniških planinah«. Razlagal nam je zelo umevno krasne planine na znanem reliefnem zemljevidu Lergetporerjevem in na drugem zemljevidu, nalašč narisanim za to predavanje. Mično je opisal pot na Ostrico in slikal veličastni razgled s tega vrha. Po mnogih na ogled postavljenih fotografijah je bilo predavanje še zanimlivejše in je gotovo marsikomur vzbudilo hrepenenje po ónih v nebó kipečih višinah. Pevci so izborno peli nekaj primernih pesmij, gg. *Schweiger* in *Seidl* pa sta si s svojim igranjem na citre pridobila mnogo pohvale. G. *Seidl* je igral in poklonil »Slovenskemu planinskemu društvu« nalašč za ta večer zloženo polko »Na planine«, katera točka se je vzprejela jako pohvalno.

Društvu je že pristopilo nad 150 članov, a še mnogo premalo za tako važno društvo. Kakor čujemo, ima odbor jako lep in obširen načrt za svoje delovanje, toda zvršiti se dá le, ako bode slavno občinstvo izdatno podpiralo to mlado a krepko društvo. Stvarnik sam je bogato obdaril slovensko zemljo, katera se ponaša s krasnimi planinami in znamenitostimi, skritimi v kraških otlinah.

Pristopajte novemu društvu, katero je gotovo vredno največjega zanimanja, ker hoče našim deželam ohraniti slovenski značaj! Slovenski napisi naj kažejo pot na naše gore in planine, slovenska beseda se blésti v ravnini in na planini! Ustanovnik plača jedenkrat za vselej 30 gld., vsak pravi član pa 3 gld. na leto in 1 gld. vzprejemnine. Naslov: »Slovensko planinsko društvo« v Ljubljani.

Matica Hrvaška. (Konec.) »Zabavna knjižnica« priobčuje v svojem 145.—147. zvezku najnovejše delo znanega pripovedovalca *Vjenceslava Novaka*, realistiško nadahnjeno povest »Pod Nehajem«, nagrajeno iz zaklade Dušana Kotura. V nji se nam jako prijetno opisuje senjsko življenje iz polpreteklega časa. Velikih značajev pač ni v tej povesti, takisto ne velikih dogodeb, toda pisatelj pripoveduje do cela zanimljivo, vé o pravem času razveseliti čitatelja, dočim nas drugje pretresa tragika, katera se pojavlja v teh krasno opisanih prizorih iz preprostega življenja. Jako simpatiška je Jela Mikušičeva, poleg nje Ida Martiničeva; izmed moških značajev pa nas je sôsebno zanimal bolni profesor Huger, dasi mu je prisojena nekamo premajhna naloga, in njega drug »kozmpolit« Hadaček; major Gröhl je utegnil biti nedavno še tipiški. Vsa povest je prešinjena z iskrenim rodoljubjem in kaže, da je pisatelj dosti opazoval svoje ljudi ter se do živega zaglobil v njih delovanje in mišljenje. — Da poslavi štiristoletnico, odkar je bila odkrita Amerika, izdala je »Matica Hrvaška« knjigo »Krištof Kolumbo i otkriće Amerike«, za katero je pisatelj *Juraj Carić* porabil najboljše vire. Knjigo, nagrajeno iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića, krasi 51 slik, dodana pa ji je tudi karta Kolumbovih potovanj. Nje vsebina bode zanimala i mlade i odrasle čitatelje. — »Zabavne knjižnice« 148.—149. zvezek obseza igrokaz iz narodnega življenja, katerega je pod naslovom »Pastorak« spisal *Josip Eugen Tomić*. »Pastorak« Nikola ljubi Anico, hčer vaškega krčmarja Gjukana; rad bi jo pa vzel v zakon tudi njega očuh Marko, bogat kmet, kateremu se je lahkomišelni Gjukan precëj zadolžil. Na javni dražbi kupi Marko Gjukanovo

posestvo, dela se pa usmiljenega in pusti krčmarja in Anico i dalje v hiši. Z bogatimi darili preslepi gizdavo dekle, da se odreče Nikolu in odide z Markom v Bosno, kjer otvorita krčmo in kavarno. Nikola vzamejo k vojakom. Ko se vrne, pozabil je nezvesto Anico in se zaroči z Marico, družico svojo izza mladih let. Marka pripro zaradi tiho-tapstva, Anica krčmari v Bosni dalje, udá se pa razuzdanosti, in naposled ji prisodijo petletno ječo, ker je umorila nezakonskega otroka. Skozi rodno vas jo odvedejo v Zagreb. — To snov je pisatelj razpletel v štiri dejanja, katerih vsako se završuje z jako efektinim prizorom. Značaji so očrtani jasno, dasi nima nobeden »sijajne« naloge, dejanje se razvija hitro, uprav dramatiško, narodno življenje je opisano živo, do cela značilno. Originalna osebnost je pandur Bariša, dobro pa so se posrečili pisatelju tudi oni trije tujci Nemci, ki bi radi izžemali preproste kmete. Iz kratka: Tomičevo delo se bere jako lepo in utegne imeti dober uspeh tudi na odru. Uprava hrvaškega gledališča je nagradila igrokaz leta 1892. s prvim darilom. — V 150.—153. zvezku prinaša »Zabavna knjižnica« slike iz tridesetih let pod naslovom »Osvite«. V krasnem jeziku, s pesniškim zan-osom popisuje v tej knjigi sloveči pripovedovalec *Šandor Gjalski* dōbo hrvaškega pre-poroda, katero so leta 1835. započele »Narodne Novine«. Ljudevit Gaj, grof Janko Drašković, Rakovac, Babukić, A. Mažuranić, Stooš in kar je bilo še drugih veljakov hrvaških, ki so v óni dōbi branili národne svetinje proti madjarizmu, vsi nastopajo pred nami zgodovinsko resnično, risani z mojsterskim črtalom. Skozi vse pripovedovanje pa se vije borba platonske ljubezni z domovinsko ljubeznijo Ivana Kotromaniča in Madlene. »Osvite« je takó lepa knjiga, da ji je težko dobiti vrstnice, in sosebo veselo so jo vzprejeli tudi slovenski člani »Matice Hrvaške«, zakaj koga bi ne zanimalo požrtvovalno, odločno, navdušeno delo preporoditeljev národa hrvaškega, katero se takó verno opisuje v tej knjigi! — Kaj naj končno porečemo o spomeniški knjigi »Matica Hrvatska od godine 1842. do godine 1892«, katero sta sestavila *Tade Smičiklas* in *Fr. Marković*? Krasna knjiga se hvali pač dovōlj sama! Poleg poročila, katero je spisal in lani govoril na vélikem zboru »Matice Hrvaške« T. Smičiklas, prinaša to vzorno delo životopise in podobe 8 znamenitih članov uprave »Matice Hrvaške«, namreč grofa Janka Draškovića, Ivana Mažuranića, Matije Mesića, Ivana Kukuljevića-Sakcinskega, Avgusta Šenoa, Janka Jurkovića, Vekoslava Babukića in Stanka Vraza, potem pa opisuje štiri znamenite dobrotnike »Matice Hrvaške«: grofa Ivana Nep. Draškovića, Dušana Kotura, Antona Mažuranića in Adolfa Vebra-Tkalčevića. Dodan ji je še snimek iz izvirnega Mažuraničevega rokopisa »Smrt Čengić-age«, in sicer zvršetak tretjega speva »Čete«. — Kot založno knjigo je izdala »Matica Hrvaška« Plutarhove životopise glasovitih Grkov in Rimljanov v prevodu *Stjepana Senca*. To je že deveti zvezek prevodov grških in rimskih klasikov, obseza pa životopise Temistokla, Aristida, Kimona, Perikla, Alkibijada, Demostena in Aleksandra. — Književni dar »Matice Hrvaške« za leto 1892, je, kakor se vidi že iz teh površnih črtic, izredno bogat in priča, kakó intenzivno se razvija lepo-slovna in znanstvena književnost med bratskim narodom hrvaškim. Bog daj srečo i nadalje!

Pozdrav istarskog Hrvata. Prve pjesme spjevao *Rikard Katalinić Jeretov* (Veljko Jeretov) Zagreb 1891 — Mladi pesnik Katalinić je zbral v tej knjigi, katera se nam je nedavno poslala na ogled, okolo poldrugo sto prvih svojih pesmij, posvećenih domovini, spomenu pokojne matere in ljubezni. Katalinić je sotrudiinik raznim hrvaškim listom in kaže zlasti v svojih novjših pesmih lep napredek. V »Pozdravu« sicer nismo našli visokih idej, pač pa izraža pesnik svoje misli krepko in jasno, zlasti v domovinskih pesmih, katere preveva goreče domoljubje. Vse pač ni dovršeno, ali nekatere pesmi, n. pr. »Digo sam se«, »Oj da sam vale«, »Mojoj pjesmi«, »Ista moć«, »Djevojačka